

လျှောက်ပတ်သောကျောင်းကို မရသောကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် အပြီးသို့မရောက်” ဟု လျှောက်၏။ မြတ်စွာဘုရားသည် “ရဟန်း၊ ရှေး၌ တိရစ္ဆာန်တို့သည်လည်း မိမိအား လျှောက်ပတ်သည့် မလျှောက်ပတ်သည့်အရပ်ကို သိ၏။ သင်သည် အဘယ့်ကြောင့်မသိသနည်း” ဟု မိန့်တော်မူ၍ အတိတ်ကို ဆောင်တော်မူ၏။ (၅၅၀။ ပ-၁၇၁/၁၇၂။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအင်္ဂလိက်/ After kindly words of greeting, the Master said, “Well, Brother, have you lived happily through the Rainy Season? Did your theme for meditation end in success?” The Brother told him all that had happened, adding, “As I had no lodging to **suit** me, my theme did not end in success.” Said the Master, “In bygone times, Brother, even animals knew what **suit**ed them and what did not. How is it that you did not know?” And so saying, he told this story of the past. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-91)

- “ယုံကောကာလိက၊ တွဲဝံ့တွဲအဲတွဲဝံ့” ခမိဂမ္ဘိုင်ဂး။ ကောကာလိကဝံ့ ဟုံတီအဇ္ဈာသယဇကုတုလေဝ် “သာဓု၊ ဝံ့ရအံ” ကောကာလိကဂးတု “တွဲဝံ့ ဒးဝေါ” ဂးတု ယာဂုမသဗ္ဗိယံ ကိုဇကုသုင်တု ပိဏ္ဍပါတ်ကောံသွမဲ မသဗ္ဗိယံကိုဇကု ပပြဘိုက်တု တွဲပျိုတ်တု ဒးကာလပင်မိင်ဝေင် ညးလလောင်ဟိုအိုတ်ရ။ (၅၅၀။ ၉-၁၇၂။ ပ-၄၉၀။ အစွောံ။) ပွဲမူဗ္ဗာ/ “ငါ့သျှင်ကောကာလိက၊ ယနေ့ရဟန်းသံဃာအား အသံဖြင့်ဟောအပ်သော တရားကိုဟောလော့” ဟုဆိုကုန်၏။ ထိုကောကာလိကသည် မိမိ၏အစွမ်းကို မသိဘဲသာလျှင် “ကောင်းပြီ” ဟုဝန်ခံ၍ “ယနေ့အသံဖြင့် ဟောအပ်သောတရားကို ဟောအံ့” ဟု မိမိအားရောက်သော ယာဂုကိုသောက်၏။ ခဲဘွယ်ကိုခဲ၏။ လျှောက်ပတ်သည့်သာလျှင်ဖြစ်သော ဟင်းဖြင့်စား၏။ နေဝင်၍ တရားနာအံ့သောကာလကို ကြွေးကြော်သည်ရှိသော် ရဟန်းအပေါင်းသည် စည်းဝေး၏။ (၅၅၀။ ၃-၉၃။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအင်္ဂလိက်/ “Friend Kokalika,” said they, “give the Community a recital of some scriptures today.” To this he agreed, not knowing his folly; that day he would recite before the Community. He first partook of gruel **made to his liking**, ate some food, and had some of his favourite soup. At sundown the gong sounded for sermon time; all the community gathered together. (The Jataka: Vol I & II: Book II: p-46)

- နွံပွဲကာလမဲ့တွဲ ဘိမ္မာထေရီဂ် ယဲကျာက္ခိန်ပွဲဝံ့ ရာဟုလကျင်ဂ် တွက်နညာတ်ကောန်ဂ် တိတ်မူးဟုံမာန်တု ရာဟုလလောင်အာတု သွာန်မိရ။ “မူဂ်မဲ့မဲ့ မသဗ္ဗိယံကိုမိညီရောမိ။” “ယုံကောန်၊ ကာလအဲတ်ပွဲနန်မြပြာသာဒ်တေဂ် ရှိကြက်ကိုသဂြာ အဲဝံ့ပြဘိုက်တု ယဲကျာပွဲဝံ့အဲဂ် လလံအာရကောန်။ လှဟ်ဝံ့ဂ် ဂဇှင်ပိဏ္ဍပါတ်တု မဝံ့ဂျိုင်လမျိုရောင်။ လှဟ်ဝံ့ဂ် မူဒွဲဝံ့သွာင်ဝံ့ရောကောန်။” (၅၅၀။ ၉-၂၈၁။ ၃-၆၁/၆၂။ အစွောံ။) ပွဲမူဗ္ဗာ/ ထိုအခါ တနေ့သ၌ ထေရီမအား ဝမ်း၌လေထ၏။ ထေရီမသည် သားသည် ဖူးမြင်အံ့သောငှာ လာလတ်သော် သားအားဖူးမြင်ရန် ထွက်အံ့သောငှာ မတတ်နိုင်။ တပါးကုန်သော ရဟန်းမိန်းမတို့သည်သာလျှင် လာလတ်၍ မချမ်းသာသောအဖြစ်ကို ပြောဆိုကုန်၏။ ရာဟုလာသာမ

ဏောသည် မယ်တော်အထံသို့သွား၍ “အဘယ်ကိုရခြင်းငှာ **သင့်သနည်း**” ဟုမေး၏။ “အမောင်၊ အိမ်၌နေစဉ် အကျွန်ုပ်အား သကာသကြားတို့ဖြင့်ဖျော်သော သရက်သီးရည်ကို သောက်သည်ရှိသော် လေနာသည်ငြိမ်ဘူး၏။ ယခုဆွမ်းခံ၍ အသက်မွေးရကုန်၏။ အဘယ်မှာလျှင် သကာသကြားတို့ဖြင့်ဖျော်သော သရက်သီးရည်ကို ရအံ့နည်း” ဟုဆို၏။ (၅၅၀။ ဒု-၅၀၆။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ One day, the Sister was afflicted with flatulence; and when her son came to see her, she could not get to see him, but some others came and told him she was ill. Then he went in, and asked his mother, “What **ought** you to take?” “Son,” said she, “at home this pain used to be cured by mango juice flavoured with sugar; but now we live by begging, and where can we get it?” (The Jataka: Vol. I & II: Book III: p-268)

- ဗောဓိသတ်ကျွန်ုပ်ပွဲဂကုဗမ္မား အာစိုပ်ဒဒိဗ္ဗတဲ ပွန်လဝ်ဒဒိသမ္မေဟ်ရ။ ကြံဝံ ကျွန်ုပ်ယဲပဏ္ဍုရောဂ အ္ဗာသဝ်တံဝီဟံမာန် ကောန်သမ္မာကျွန်ုပ်ဝိပုဋိသာရီ သာ်ဝံသမ္မေဟ်ချပ် “ယာ်ရအဲဟံ့ချိုတ် အဲဗ္ဗးနူယဲရယဝ်သဒ်ဂ် အဲတိတ်ပခမီရ” ချပ်တဲ မမိက်ကိုဝတ္ထုညိည ဝတ္ထုမသမ္ဗိယံဂ် ကလိဝံတဲ ယဲဂ်ဗ္ဗးအာရ။ ဗ္ဗးနူယဲ တိတ်ဂြိုပ်ဟေမဝန် ပခမီရသိ ကျွန်ုပ်အဘိညာန်သမာပတ် ဝံစသိုင်အရီဇျာန်တဲ --။ (၅၅၀။ ၆-၂၉၃။ ဒု-၁၀၄/၁၀၅။ အစော့။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ ဘုရားလောင်းသည် ပုဏ္ဏားမျိုး၌ဖြစ်၍ ဥစ္စာကိုဖြစ်စေ၍ နေလတ်သော် ဖြော့တော့သောအနာစွဲ၍ ဆေးသမားတို့သည်လည်း ကုအံ့သောငှာ မတတ်နိုင်ကုန်။ သား, မယားသည်လည်း နှလုံးမသာယာရှိ၏။ ထိုဘုရားလောင်းသည် “ဤရောဂါမှ ထမြောက်လတ်သည်ရှိသော် ရဟန်းပြုအံ့” ဟုကြံ၍ တစုံတခုလျှင်ဖြစ်သော **သင့်တင့်လျောက်ပတ်**သော ဆေးကိုရ၍ ရောဂါကင်း၍ ဟိမဝန္တာသို့ဝင်၍ ရသေ့ရဟန်းပြု၍ အဘိညာဉ်, သမာပတ်တို့ကိုဖြစ်စေ၍ ဈာန်ချမ်းသာဖြင့်နေလျက် --။ (၅၅၀။ ဒု-၅၆၀/၅၆၁။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ - the Bodhisatta was born in a Brahmin family. He grew up, and began to amass wealth: but he fell sick of the jaundice. Even the physicians could do nothing for him, and his wife and family were in despair. He resolved that if he ever got well, he would embrace the religious life; and having taken something **that did him good**, he did get well, whereupon he went away to Himalaya and became a religious. He cultivated the Faculties and Attainments, and dwelt in ecstatic happiness. (The Jataka: Vol. I & II: Book III: p-298)

- ပျော်ညွှန်းခါဂ် ဣသိဗြဲမဲဂ် ဟိုတ်မဒ်သိုက္ခမာဇာတိရောင်ဂ်ရ စူလေဝ် သတ်ဆုရိဟ်ဇုက်ရောင်။ စူတံဂ် ဒေဗ္ဗဒ္ဓသမ္ဗိယံတဲ ဣသိဗြဲဂ် ကျွန်ုပ်ယဲဆီစေရ။ ဂဠုမသမ္ဗိယံကိုယဲဂ်လေဝ် ဟံ့ကလိဝံတဲ (ဥိုန်ကိုဒြဟတ်ဂ်ဒ်တဲ) --။ (၅၅၀။ ၆-၃၂၈။ ဒု-၂၂၄။ အစော့။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ မင်းဥယျာဉ်၌နေကုန်သော နှစ်ယောက်ကုန်သောရသေ့တို့တွင် သြဇာမရှိသော ရောနှောသောဆွမ်းကိုစားရသော ရသေ့မအား နူးညံ့သိမ်မွေ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝမ်းသွေးသွန်သောအနာသည်ဖြစ်၏။ ထိုရသေ့မသည် **သင့်သောဆေး**ကိုမရ၍ အားနည်း၏။ (၅၅၀။ ဒု-၆၉၈/ ၆၉၉။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအင်္ဂလိက်/ And while they were living there,

this young and delicate female ascetic, from eating insipid rice of a mixed quality, was attacked by dysentery and not being able to get any **healing remedies**, she grew very weak. (The Jataka: Vol. III & IV: Book IV: p-63)

- “ယွံခမီတံ၊ ပိဏ္ဍပါတ်လေဝ်ကို ဘာလေဝ်ကို ဝံယိုပ်ယာပ် ဝံပဒတ်သိုက်ညိဟာ” (ကျပ်တြဲ သွာန်။) ပိဏ္ဍပါတ်ဒဒ်မကလိဝံ သိုဝါတ်ဂါတ်ဂံ လှောင်ပွီကျပ်ရ။ ဒဒ်ဘာမသဗ္ဗိဂံ ကျပ်တီတဲ ရံဝံသူးကိုရ။ “ယွံခမီ၊ ခမီမွဲးဝံ ပဲ့ဘာမသဗ္ဗိဂံ ဝံဒိုင်မွဲး ဂဇိုင်ပဲ့လောဘာဂံ ထောံကွဲတဲ မ မိက်ကိုဖဲညိည ဘောဇိန်ညိည အတိုင်မကလိဝံဂံ ပပြာ်တိုက်တဲ ပဲ့သန္တုဂံဂံဒိုင်တဲ ပွမပွပ် ခပ်ဂံ ဂပ်ဂပ်ရောင်။ -----” ကျပ်တြဲဂး။ (၅၅၀။ ၆-၄၂၉။ ဒု-၅၉၆။ အစွောံ။) ပဲ့မူ ဗွာ/ ထိုရဟန်းကို သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသည် ပဋိသန္တာရကိုပြုတော်မူ၍ “ရဟန်း၊ ဆွမ်း ဖြင့်မပင်ပန်းဘဲ ရှိပါ၏လော။ လျော့ကပ်ပတ်သောကျောင်းကို ရ၏လော” ဟုမေးတော်မူ၏။ ထိုရဟန်းသည် ထိုအကြောင်းကို ကြားလျှောက်၏။ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားသည် ထိုရဟန်း အား လျော့ကပ်ပတ်သောကျောင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကို သိတော်မူ၍ “ရဟန်း၊ ရဟန်းမည် သည်ကား လျော့ကပ်ပတ်သောကျောင်းကို ရသည်ရှိသော် လောဘ၏အစွမ်းအားဖြင့် ကျင့် ခြင်းကိုပယ်၍ တစ်စုံတစ်ခု ရတိုင်းသောပစ္စည်းကိုသာလျှင် သုံးဆောင်၍ ရောင့်ရဲခြင်းဖြင့် ရ ဟန်းတရားကို ပြုသင့်၏။ ---” (ဟုမိန့်တော်မူ၏။) (၅၅၀။ တ-၄၉၈/၄၉၉။ ညောင် ကန်။) (သန္တုဂံဂံ = ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်းဟူသောဂုဏ်ကျေးဇူး။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ - after words of kindly greeting the Master hoped that though distressed for alms he had a **pleasant place** to live in. The Brother told him how matters stood. The Master on hearing that he had **pleasant quarters** said, “Brother, if this is so, an ascetic ought to lay aside covetous ways, and be content to eat whatever food he can get, and to fulfil all the duties of a priest. -----.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book IX: p-291)

- (ခဉာ်ဂံ) အာစိုပ်လစဒက်မွဲ ဇော်သန် မှုတ်ကိုကွဟ်မွဲမဂ္ဂိုင် ပဲ့လစဂံ ဂစေံစက္ကဝက်ခါနွံ သာ်ဇကုဇေံရံသာ်ထဝ် ခေံဂ္ဂဲစတဲသွံသွန်အိက်ဇုာ် ဂစေံစက္ကဝက်ခါဂံ ခဉာ်ဂံညာတ်တဲ “ဂစေံ စက္ကဝက် မှုတ်ဇကုဇေံညံင်ရံသာ်ထဝ် မအာစိုပ်တွဲးစရဲ ဗွဲမလောန်သန်ရောင်သွံ။ စွဂစေံဂံ ခေံ မှုတ်ဇောဇိန်မဒ်စွဲခေံ မသဗ္ဗိယံမိပ်တန်ဒိုင်ရ။ ဘောဇိန်ဂစေံခါမစဂံ အဲသွာန်တဲ အဲကိုလေဝ် ညံင်ခေံတံမစဂံ အဲသွပြာ်တိုက်တဲ ဇကုအဲညံင်သာ်ထဝ်သေ့ဒိုင်ရ” (ခဉာ်ချပ်။) (၅၅၀။ ၆-၄၃၄။ ဒု-၆၂၉/၆၃၀။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗွာ/ (ထိုကျီးမိုက်သည်) များစွာသောငါးလိပ်ရှိ သော ကြီးစွာသော ပဒုမာအိုင်သို့ရောက်၍ ထိုအိုင်၌ ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိကုန် သော မှော်ကိုစား၍နေကုန်သော နှစ်ခုကုန်သော စက္ကဝါက်တို့ကိုမြင်၍ “ဤဂံတို့သည် အလွန်လျှင် အဆင်းနှင့်ပြည့်စုံကုန်၏။ တင့်တယ်ခြင်းသို့ရောက်ကုန်၏။ ဤဂံတို့၏အစာ သည် နှစ်သက်ဖွယ်ရှိသည့် ဖြစ်လတ္တံ့။ ဤဂံတို့၏အစာကိုမေး၍ ငါသည်လည်း ထိုအတူ လျှင်စား၍ ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသည်ဖြစ်အံ့” ဟုကြံ၍ --။ (၅၅၀။ တ-၅၄၅/ ၅၄၆။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ Coming to a large lotus-tank abounding in fish and turtles, he (the crow) saw there two golden-coloured geese who lived on the sevala plant. He thought, “These birds are very beautiful and

well-favoured: their food must **be delightful**. I will ask them what it is, and by eating the same I too shall become golden-coloured.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book IX: p-310)

- သစ္စာတံဂှ် ကျုဟ်ယောပ်အာတုဲ စွံလဝ်သွက်ယးဂှ် ညေလီုအာရ။ ပွဲယးကိုလေဝ် ရဲဝံစွံလဝ် သွက်ယးဂတဂှ်တုဲ လီုအာပွန်ရ။ သောဏတုန် ညးဂံအဘိညာန်မသုန်ရောင်။ တရဲသေ့အာ တုဲ အဏအန်နန္ဒ ကိုကျေမိကိုမက္ကာကွာတုဲ “မိမပိုဂှ် သိုက်ခမာရောင်။ ဆစ္စဒိုဂှ် နန္ဒကိုတုဲ အဟာဗွံသဗ္ဗိယံ တုဲ မဒ်ယဲပွန်ရ” ချပ်တုဲ --။ (၅၅၀။ ၆-၅၃၂။ ၉-၁၉၂။ အစွောံ။) (အဟာဟံသပ္ပိယံ = အဟာရဟံဒုဒးရး)
- “ယံသိုင်ဂမ္ဘိုင်၊ သဘ်တောဝ်ပဝေဏီ တမ္မာတမ္မာတေံ မဒ္ဒေတ်ကျင်အဆက်ဆက်ဂှ် ဒေံဂံဒး ရှေ့သျှေကောဇမ္ဗော်ရ။ ကောဇမ္ဗော်ဂှ်မဒ်ယဲယိုင် မဒးဥပ္ပကာမြိမြန်မိမခါရ။ ဒေံအဲနန္ဒဝံ အဲဟို ကိုညေံ ‘ယံဒေံ၊ ပိုညးခါဝံဂှ် ဥပ္ပကာမိကိုမခါဝံဂှ် သွဟ်ဟ်သုန်နညီ’ အဲဟိုဂှ် နန္ဒပမာန်ဇးအဲ တုဲ ဟံကေတ်ဂလာန်အဲတုဲ နူက္ကာကွာအဲဟောင် ကိုကျေစွဖာပ်တံဂှ်ရ။ နုသဗ္ဗိယံကို ဗွံ သဗ္ဗိယံကိုတံဂှ် ညေံဖာပ်ဗစမိမခါတုဲ အဲဖေက်မိမခါ ဒ်ယဲဘဲတုဲ အဲဒလောအံဇ္ဈောန်ဂှ် ညေံစှေံ စးကျေဂလာန်အဲရောင်။ ဟိုတ်ဂှ်တုဲ အဲဗက်ထောံညေံရောင်” ဗောဓိသတ်ဂး။ (၅၅၀။ ၆-၅၃၂။ ၉-၂၀၇/၂၀၈။ အစွောံ။)
- သမ္ဘာဂမ္ဘိတံဂှ်ကိုလေဝ် ဒဒ်ဂမ္ဘိတံဂှ် ဟံဂံလိုင်စိုတ်ပွဲသာသ္မာဂှ် ညေံတံတီတုဲ ညေံတံဂကန်ဖျန် ပွိုတ်ကိုဂမ္ဘိတံဂှ်ရ။ ဂမ္ဘိတံဂှ် မိင်ဂကန်သမ္ဘာတံဂှ်တုဲ ဟံဂံလိုင်စိုတ်ဂှ်င်အာပွန်ရ။ တီလမ္မုပိုန် ဗစာရဏာတီကေတ် ဒဒ်ဂမ္ဘိတံဂှ်ဟံလိုင်စိုတ် ပွဲသာသ္မာဂှ်တုဲ “မူရဲဝေံမဲအဲဝံကို ညေံဝံသဗ္ဗိ ကိုဂမ္ဘိမသုန်ကွံဝံညေံရော” ဗစာရဏာတုဲ မဟာကုဏာလဇာတ်ဂှ် မသဗ္ဗိရဂှ် ကျပ်တြဲညာတ် တုဲ (တွံကိုဝေံဂှ်ရ။) (၅၅၀။ ၆-၅၃၆။ ၉-၂၉၉။ အစွောံ။) ပွဲမူဗျာ/ ထိုငါးရာကုန်သောရ ဟန်းတို့အား (သာသနာတော်၌) မဇ္ဈလျော်ခြင်းတို့သည်ဖြစ်၏။ မယားဟောင်းတို့သည် ထိုရဟန်းတို့အား မဇ္ဈလျော်ခြင်းဖြစ်စိမ့်သောငှာ ထိုထိုသို့သောအကြောင်းကို ပြောဆို၍ သတင်းစကား စေလိုက်ကြကုန်၏။ ထိုရဟန်းတို့သည် လွန်စွာငြီးငွေ့ကုန်၏။ သဗ္ဗညုမြတ် စွာဘုရားသည် ဆင်ခြင်တော်မူလတ်သော် ထိုငါးရာသော သာကီဝင်မင်းသားရဟန်းတို့ မဇ္ဈလျော်သောအဖြစ်ကို သိတော်မူ၍ “ဤရဟန်းတို့သည် ငါကဲ့သို့သော ဘုရားသဗ္ဗညု နှင့် အတူတကွနေကုန်လျက် ငြီးငွေ့ကုန်ဘိ၏။ ထိုရဟန်းတို့အား အဘယ်သို့သော တရား စကားသည် သဒ္ဓိလျော်ပါအံ့နည်း၊ လျော့ကပ်ပတ်ပါအံ့နည်း” ဟု စုံစမ်းဆင်ခြင်တော်မူလတ် သော် ကုဏာလဇာတ် ဓမ္မဒေသနာတော်ကို မြင်တော်မူ၏။ (၅၅၀။ ပဉ္စ-၆၀၆/၆၀၇။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ - spiritual discontent sprang up. And their former wives to stir up their discontent sent such and such messages to them, and they grew yet more dissatisfied. The Blessed One on reflection discovered how discontented they were and thought, “These Brethren, though living with a Buddha like me, are discontented. I wonder what kind of preaching would **be profitable to** them;” and he bethought him

